

Год. V.

Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 15. октобра 1895.

СЛОБОДА ВЕРОИСПОВЕСТИ.

I.

Законска основа о слободи вероисповести примљена је у горњој угарској кући. Она ће добити и своју највишу санкцију; постаће и закон.

А то значи: *грађани Угарске моћи ће неприпадаши ни једној вероисповести, а кад уопште моћи ће припасти којој хоће, па и јеврејској.*

То је ето та велика реформа, којом је модерни либерализам усређио и Угарску. То је најновија либерална реформа, пред победом које стрене и победници.

Другу половину те реформе одобравамо и ми, у оквиру хришћанских вероисповести Слобода истините савести и религијозног убеђења ју несумњиво захтева, јер има непобитно право на слободно располагање са собом. Како је човеку вера и религијозно осведочење, така треба да му је и вероисповест. Јер иначе, или му је вера лажна, или вероисповест лаж.

Но вера је човеку и урођена, верски осећај најприроднији и неопходан. Без вере човека нема. Безверје постоји само на уснама и у ћуди човековој. Осећаје срца човековог, као што је осећај религијозни, може рђаво васпитање тупити, може ћуд ућуткавати, реч прикривати, али га уништити не може ништа и нико. Сваки, дакле, човек живи у вери и с вером. А вера мора имати свој израз. Сваки, дакле, човек мора по томе имати и своју вероисповест. И за то је други део најновије велико либералне реформе неприродан. Он је за људе каки људи нису. Ако се та реформа жели ипак правдати, могла би се правдати само тиме, да се њоме мисли *људе начиниши онакима каки нису*. т. ј. безвернима, безбожнима.

Можда се то и жели, само да се задовољи мржњи и антагонизму према цркви, као што се концем 18 века то хтело из зависти према цркви. Тај антагонизам је изазвала римска

црква својим апсолутизмом, својом нетолеранцијом и машањем своје власти и проширивањем свога делокруга ван сфере своје мисије и свога одређеног.

Али „свакад се створи големо зло, кад год се потражи спас на погрешним путовима и у средствима изопаченим“.

Реакција против агресивности и нетолеранције једног дела Христове цркве, делом руку човечијих удаљењем од божанског и небеског му одређења, изопачена је у реакцију против цркве, против вере, против духовне природе човекове, против неба, против Бога.

Она је своју формулу добила и у Угарској, у апсолутно личној слободи сваког угарског грађанина да може и крај неизгладивости благодатног крштења напуштати из простог кшефта Хришћанство и прелазити у јеврејство, да може бити и без вероисповести. Дозвола преласка из Хришћанства у јеврејство значи: исмејавање Хришћанства и 19 вековне историје човечанства. Значи, 19 вековну историју хришћанског човечанства прокламовати као заблуду човечанства. А бити без вероисповести, значи: бити без вере. За то су и оправдани приговори противника примљене, још до сад не узаконене реформе о слободи вероисповедања.

Браниоци те реформе адвоцирају овако: не узаконујемо безверје, него слободу савести, слободу личног располагања са верском свешћу и осећајима.

Но кад би њима само до ове слободе стало, они би се задовољили са другом половином гаранције за ту слободу, наиме, са слободом припадања ма којој од постојећих хришћанских вероисповести. Али пошто су они незадовољни и тиме, да грађани Угарске припадају ма којој вероисповести; него би хтели да грађани Угарске припадају и подлеже државној власти и *душом* и телом својим, то им отварају врата душевног губилишта — неисповедања вере, безверја. На та врата постављају као стражу ауторитет државне власти, која ће од скоро имати штитити безверје и јеврејство, као што је 1000 година штитила божанствено Хришћанство.

Или зар не исповедање вере није неверје, безверје? Јесте, и друкчије не може бити. Ако није безверје, онда је *pop sens*, једна одвратна неспиритност.

Како нема вероисповести нема ни вере, јер вера мора имати своју вероисповест. Вере без

вероисповести нема, не постоји. Не може је ни бити; јер вера није нешто материјално, мртво. Вера живи, осећа, познаје, љуби, чезне, тежи, нада се. Има своје захтеве, своје идеале. Вера говори, она се исповеда, моли, каје, слави. Вера има своје речи, свој језик свој говор, манифестацију, израз. Има своју форму, свој облик, свој култ, свој систем.

Све то скупа узевши, значи: вера има своју вероисповест. Вера без вероисповести је лаж, пуста реч, којом се прикрива и толерира безверје.

Вера без вероисповести је или лаж или *pop sens*, који друкчије не може изгледати ни при свој бенгалској ватри модерно либералистичких софизама.

Либерализам вели: „вера мора бити осећање а не постати форма“! Али баш за то што је осећање, мора оно имати и свој израз, своју манифестацију своју формулу, а то је њезина форма, то је њезина вероисповест.

Гласовитоме Констану не ће нико порицати либерализам. А он вели: „шта је то зидати цркву, плаћати свештенике, ако не признавати да има једно добро, праведно и свемоћно биће, са којим човек воли да је у саобраћају“?

Неподизање цркви, неплаћање свештеника је, по томе, прекидање саобраћаја са Богом.

Цркве зидају и свештенике плаћају вероисповести. Људи без вероисповести то не чине. Не чине за то што њима не треба црква ни свештеник, јер њима не треба ни небо, ни Бг. Не треба им за то, јер су безбожници па не вољу и не ће да имају саобраћаја са добрим, праведним и свемоћним бићем. А раскидају саобраћај с њиме не за то што у истини не осећају везе с њиме, него што би *хтели* да живе без вероисповести, и то не за то што немају у себи вере, него за то што би *хтели* да изгледају е су без вере.

Племенити либералац, Констан, није захтевао личној слободи човекове савести право на неизповедање, него право на слободно исповедање вероисповести њезине.

Но ђаци хоће да надкриле и надмаше учитеље своје, а показаше, да учитеље нису разумели. Не разуму они ни сами себе, јер војују за слободу савести а убијају савест, а хтели би да буду без савести. Или безверје није бесавестност? Или нешто може постојати без себе самога!?

И ми нисмо противници слободе, па ни

слободе савести, слободе вероисповести. Ал' смо противници неисповедања вере — *безверја*. Ни смо противници личне слободе у избору хришћанских вероисповести, али са опште хришћанског, опште моралног и друштвеног гледишта, противници смо слободе греха, порока неморала, друштвеног разоравања. Противници смо безверја.

Либерализам угађа апсолутно личној слободи у области вере и цркве; ми се бринемо и страхујемо за целину, за читаво друштво.

Либерализам ослобађа и решава сваког вероисповедног култа, а ми се бојимо, јер предвиђамо, да ће се тиме подизати култ ирелигијозан, безбожан, целини друштвеној опасан, јер удаљен од потребних гаранција за општи морал и егзистенцију друштва.

„Ја не бих — вели Констан — имао рђаво мишљење о неком образованом човеку за кога би ми казали да нема религијозног осећања, али народ без тога осећања чинио би ми се лишен једне драгоцене моћи и нагрђен од природе“.

Слобода вероисповести, којом угарски либерализам своју отаџбину дарива, морао би јој лишити народе тога осећања и нагрдити их до моралне ругобе, кал прџва — која преживљује све експерименте људских заблуда — не би и даље вршила своју мисију, кад се не би борила против тих заблуда, каком сматрамо и реформу слободе вероисповедања.

Морал је продукт вере у Бога, продукт закона божјег у човеку. Моралном човеку, који устима изјављује да нема вере, исто је тако у срцу урођена и не сбрисана вера у Бога, као и оном, који ту веру исповеда јасно и гласно, како га је мајка и његова црква научила. Лично од тих изнимака друштву не прети опасност. Али замислите масу људи, који са разних узрока, у очајању и незадовољству, разореном душевном миру и поремећеном душевном поретку, од буре свога растројеног бића не чују већ божјег гласа у себи, а које вероисповест њихова и припадност цркви инак опомиње на дужности Богу и ближњему! Замислите их разрешене тих дужности, у привидном осећању потпуне слободе према Богу и човеку — а тако ће они слободу вероисповедања схваћати —; замислите их без моралне контроле, коју су инак осећали у цркви, а без које ће себе замишљати у „новој“ слободи; замислите

их неодговорне савести својој, — а тако ће они слободу савести разумети. Замислите сву ту душевну растројеност и револуцију великог дела друштва нашег, који се еманциповоао буде вероисповести и цркве, а који ће своје незадовољству и растројеном душевном бићу кад тад хтети одушке дати и задовољштине прибавити у такој „новој слободи“ својој. Замислите све то — јер то је перспектива друштва слободе савести.

Предвиђамо ту перспективу, предвиђамо кобне и грозне последице ирелигијозности и безверја, којима ће се скоро на прагу хиљадугодишњице Хришћанства у Угарској отворити широм врата.

А јер нигде, па ни у бајонетима, не видимо гаранције против тих последица, које неминувно уследити морају, јер једнаки узроци имају увек једнаке последице, — за то се никад не можемо, ни као Хришћани, ни као патриоте, измирити са реформом слободе вероисповедања — кака хоће да се даде народима Угарске.

Слобода је дар небески. Али, као и свака лажна, тако је и распуштена слобода људски дар, укаљан у низинама људских заблуда. Така је слобода, коју људи дају и дати могу.

Така се „слобода“ жели да даде народима Угарске у области вере и цркве.

II.

Уз остале народе, дариван ће бити такоом слободом и наш мили православни народ српски. Слободом, да може раскидати везу с Богом и небом, са гробовима праотаца, са олтаром свога православља, са светињама и светитељима својим: св. Савом, Симеоном Мироточивим, Арсењем и Максимом.

Слобода вере, слобода савести! Не, не Слобода је то, да се — ко душе и образа нема — може каменом бацити на цркву своју, која га је с небом и Богом спојила. Слобода је то, — ко срца и савести нема — да може без вере, без наде и без љубави тумарати по свету као слепац без вида, као очајник без срца, ко грешник без душе.

Слобода је то, да можемо бити оно, што нам не беху ни праоци, ни оци ни мајке. Да будемо што човека није достојно, да будемо што човек и не може бити. А све је то слобода, која убија душу, затвара небо, а отвара гроб спасењу човековом; што човека растројава, а народе води у пропаст. То није слобода, то је

очигледна смрт, неминовно морално самоубијство.

Народи у такој слободи губе се, изчезавају, јер у тој слободи нема гаранције за моралне услове, без којих нема опстанка ни човеку, ни народима

Народи у такој слободи пропадају, ако ју приме, ако се на њу узлакоме, ако је се не одрекну, ако је не одбаце. Пропадају, ако немају никог, да им таштину и горчину, опасност и кобност таке слободе предочи; ако немају никог, да их спроведе кроз заносни шум и примамљиву опасност те слободе. Пропадају, ако немају никог, да им упали лучу светлости која ће их спасти, извести из пустиње искушења.

А зар је наш народ без свију тих пријатеља?! Није.

Свештеници српски, у вањима је рукама луча небеска. Високо је држите, да ју народ увек види, да ју никад из вида не губи, да не губи компас живота и борбе своје; јер ће без тога компаса залутати и разбити се о гробен искушења која разваљеном чељушћу зијају на њега из пшиле слободе безверја.

Луча та небеска свето је Јеванђеље, наука Христова, чији су апостоли и проповедници и наши свештеници.

Јеванђелску науку ширити, животом и делима ју својим потврђивати, то је данас најјачи штит, којим ће пастири народа заклонити народ свој од опасности, коју у себи носи људско право безверја; којом ће му претити разне заблуде слободе вероисповедања.

Понављају се времена очајне борбе за светињу и истину јеванђелске науке. Враћају се времена, да Хришћанство и његово православље само собом а кроз своје проповеднике осваја свет. Долази доба, да црква својом божанстве-

ношћу, својом моралном снагом ствара и осигурава сама себи опстанак.

Време је, да побожном трком у добру сваком привучемо светињи цркве Христове и чистоти православља поверени нам народ

Доба је очајне збиље, које тражи чистоту и постојаност вере, самопрегоревање љубави, непрестани, одважни, одлучни, неуморни свагдањи рад, на првом и најсветијем месту оних, којима је благодаћу св. Духа, од Бога и цркве Христове дана власт и предана дужност, да чувају Христову цркву и спасавају поверене им душе

Опасност је велика тим већа и одговорност нашега свештенства. Наше ће свештенство све то увидети. Удвостручиће снагу своју, рашириће груди народу своме, светлиће му животом, претходити примером, учити, храбрити и соколиће га на свакоме кораку. „**Тако да просвѣтитсѧ свѣтъхъ вашѧ предъ чловѣкъмъ и да видѧтъ васѧ добраѧ дѣла и прославѧтъ Оца вашѧго ѡже на небесѣхъ**“.

То је снага, којом ћемо најсигурније војевати против безверја; то је снага којом ћемо победити. Тако ћемо, браћо свештеници, испунити свети позив свој. Тако ћемо сачувати душу, тако ћемо спасти цркву и народ.

Тако ми, а не питајмо како ће други. Сваки зна своју дужност, а не било му просто ако ју не изврши.

Знаће своју дужност школа и учитељи; наша књижевност и јавна штампа, цела наша интелигенција. А народ наш, а ми сви скупа? Једну дужност имамо заједничку, а та је: дарове који нам се нуде у златној чаши безверја отровног, — не примати, одбити, презрети, у име прошлости и у име будућности своје, у име мира, спокојства и спаса душа наших и опстанка свога народа.

Јеремийѧ.

ПРОПОВЕД О БОРБАМА У ЖИВОТУ ЧОВЕЧИЈЕМ.

(По руском).

„Проче же братіе моѧ, возмогайте во Гѡхъ и въ державѣ крѣпости евоѧ“ (Еф. VI. 10).

Благочестиви Хришћани!

Погледајмо по свету овоме, погледајмо на људе, који живе у њему, и видићемо, да многи, као неразумна деца, проводе живот свој од данас до сутра, не водећ здрава рачуна о њему.

него мисле, да је живот једино за то, да се у њему, док се може, ужива. Сматрају овај живот као неко игралиште, као ноће, посејано самим цвећем, а међутим уши су њихове оглувиле и срце им је отупило за речи св. ап. Павла, које сам вам напред истакнуо и којима опомиње људе, да пазе на живот свој у коме

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

се сваки час могу спотаћи, лепи образ Божији — који је на њима — окажати, и тиме гњев и осуду Божију на себе навући.

Човек мора добро на себе и на свој живот да pazi, јер — као што каже св. ап. Павле — он мора непрестано да се бори са духовима пакости и управитељима таме овога света (Еф. VI. 12.) па с тога са речима: „**возмогајте . . . ѿблецытеса во вса ѿржїа Божїа ѿкв возмоци ками стати противъ кознимъ діаволскимъ**“ и опомиње људе како треба да живе, каквим оружјем треба да се наоружају, да би могли „**въ день лють противитиса и вса содѣваше стати**“. (Еф. VI. 13.)

Па шта је то, против чега човек има целог века да се бори? Какви су ти непријатељи његови, чије нападаје мора човек да издржи, спрема којих мора добро да наоружа своје душевне силе, па да не подлегне нападајима њиховим, који би га упропастили не за дан два, не за годину, не ни за цео живот земаљски, него за цео живот, кога човек има да проживи с' оне стране гроба и који је вечан.

Највећи непријатељ човеков лежи баш у самоме њему (човеку). Борба са самим собом, са својим наклоностима, жељама и страстима, јесте највећа борба, коју човек има да издржи. Страсти човечије јесу највећи непријатељ човеков, који га гони да ради нешто и против здравога разума, нешто — што нам сама савест наша говори, да није добро, да ћемо сами себе упропастити „Ми неможемо делати оно што хоћемо — вели бл. Августин — јер наш непријатељ живи у нама самима“, а св. ап. Павле — тај најсветији муж, узор Хришћанске ревности и живота — увиђајући тог непријатеља човечијег, овако вели маломе али верноме и миломе стаду своме: „по духу ходите и жеља телесних не извршуйте, јер тело жели против духа, а дух против тела; а ово се противи једно другоме, да не чините оно, што хоћете“. Кад разум наш и кад савест наша захтева, да поступамо праведно, да испуњавамо наше обвезе и чинимо добра, тада се чувствене наклоности и жеље наше противе томе захтеву и вуку нас, да чинимо оно, што угађа нашем телу и буди у нама пријатно осећање. У сваком тренутку нашег живота, боре се наше жеље са нашом дужношћу и приморани смо, да себе присиљавамо, кад желимо да одбацимо једно а испунимо друго. Кад нам ра-

зум налаже, да се мањемо неких поступака, кад треба да се одлучимо, тада долазимо у сукоб са самим собом и колебамо се међу истинитим и неистинитим. Дух и чувственост, дужност и жеље, јунаштво и кукавичлук, вера и невера, непрестано се боре у нама. Како често у тој борби благороднији део нашег бића подлегне! Како се тада кајемо, како смо незадовољни сами собом после те борбе!

Драги Хришћани моји! Не варајте се! „Бог се не да ружити јер шта човек посеје оно ће и пожњети; и благо ономе, који у дух сеје, јер ће од духа пожњети живот вечни, а тешко ономе, који у тело сеје, јер ће од тела погубао пожњети“ (Гал. VI. 8.) Разгледајмо плодове телеснога и разгледајмо плодове духовнога живота, па ћемо одмах увидети разлику између њих; видићемо, како су свете и оправдане речи светог нам Апостола. „Прељубочинство, нечистота, чарања, непријатељства, свађе, пакости, срдње, пркоси, распре, саблазни, јереси, зависти, убиства, пијанства и т. д. јесу све дела телесна, дела, која ономе, ко их врши, за свагда затварају врата рајска и прече улазак у царство Божије (Гал. V. 19—21.). А које су плодови духовнога живота? „Љубав, радост, мир, трпљење, доброта, милост, вера, кротост, уздржање (Гал. V. 22. 23.) То су плодови, који се добијају, када по духу живимо; то су плодови, који нам отварају врата рајска, који нас удостојавају највеће среће, највећег блага и уживања, које се састоји у гледању лица Божија.

Драги Хришћани моји! Кад тако јасно видимо последице и једнога и другога живота, пазимо на себе, пођимо оним животом, који ће нам живота дати. Па и кад видимо другога брата свога, да је залутао, да се одао живљењу телеснога живота, опоменимо га, помогнимо му, да не падне под тешким бременом страсти, јер: „**дрѣвѣ дрѣвѣа тѣлѣхъ носите и такѣ исполните законѣ Хрїстовѣ**“. (Гал. VI. 2.)

Друга борба, коју човек има у животу своме да издржи, јесте борба са људима. Ми као Хришћани сачињавамо једно тело и један дух, и дужни смо, као што нам каже св. писмо, старати се, да одржимо јединство Духа у свези мира (Еф. IV. 3.). Одржати јединство Духа у свези мира значи, удесити свој живот тако, да никад ни с' ким не долазимо у опреку, — ни са братом, ни са сестром, ни са пријатељем,

ни са икојим другим човеком, јер ми смо сви једно тело, за све нас сишао је Ис. Христос на земљу; смрћу Његовом на крсту сви смо ми постали браћа и синови Оца небесног, сви се освећујемо једном и истом благодаћу Христовом.

Оном љубављу којом Ис. Христос нас љуби, треба ми једно другог да љубимо; и кад би та чиста хришћанска љубав овладава свима људима, кад би она руководила све наше намере, одлуке и поступке, тада међу нама не би било никакве борбе, јер љубав — као што каже св. ап. Павле — „долготерпитъ, милосердственъ, не завидитъ не гордитъ, не безчинственъ, не њретъ своа си, не раздражаѣтъ, не мислитъ зла, не радуетъ ѿ неправдъ радуетъ же ѿ истинъ, вса љубитъ, ксеми вкрѣ ѣмлетъ, вса оуповаѣтъ, вса терпитъ“ (I. Кор. XIII. 4—7).

Као што видите — драги моји Хришћани — љубав хришћанска сама собом искључује све плодове телеснога живота, које сам вам мало час набрајао, а садржи у себи све плодове духовнога живота. Ова права хришћ. љубав чини, да човек лако може избећи сваку борбу не само са браћом својом него и са оним људима, који хотимично иду на то, да нас упропасте, у чије се срце увукла страст да клеветају, само да би тиме окаљали част и име другога; у чије се срце увукла завист, злоба, пакост и друге гадне страсти људске.

Кад хришћ. љубав буде нама овладава, тада наша мишљења, тежње и поступци неће више долазити у сукоб једно с другим; неће бити ни једнога међу нама, који ће само оно сматрати за праведно и истинито, што њему самоме изгледа, да је тако; жеље и намере наше биће сагласне, поједине страсти из срдаца наших биће избачене и тада ћемо се и ми по примеру Исуса Христа са речима; „Оче! опрошти им, јер не знају, шта чине (Мат. XX 34.)“ моћи помолити Богу и за највеће непријатеље своје.

Осим ове две има још и једна трећа борба, коју човек има у животу своме да издржи, а та је: борба са судбом или тешким приликама у животу. Зао удес и неприлике, које нам се догоде, често од нас не зависе. Непријатни догађаји, беде, страдања и друге недаће прете нам сваки час и побуђују нас на упорну и тешку борбу. Ко ће се одрећи тешкоћа и опа-

сности у које ми непрестано падамо и које нас изазивају на тешку борбу?

Како немирно бедни страдалник гледи на будућност своју и чека крај својих страдања! Како очајно јадикује бедни отац или остарела мајка за изгубљеним јединцем и потпором својом! О! памет човеку мора да стане, срце му од бола хоће да препукне, кад помисли, шта све има да претрпи. Али — љубезни моји Хришћани — не ћу више да вам говорим о тим невољама, јер не ћу да вас подсећам на терете и јаде ваше, на које сте може бити за кратко време заборавили, али који би вам овај дан загорчали и црним учинили, него ћу само да вас замолим, да — ако има кога међу вама, коме што год тешко лежи на срцу, кога је постигла каква неправда или несрећа у животу — не подлегне истој, него, нека се узда у милостивога Бога, који никога не заборавља. Нека се угледа на Исуса Христа, који — и ако је био најправеднији — три најгрозније муке; ма да је био без греха инак је био кушан, презрен, гоњен, као што и каже на једноме месту за себе: „и птице небесне имају гњезда, а син човечији, нема где главе своје заклонити“.

Такав је био живот Спаситељев, а такав је био и његових Апостола. Од доба, када су пошли са Господом и почели ширити јеванђеље у име Његово, подвргли су се они жестокој и опасној борби, као што сам св. ап. Павле на једноме месту и говори о себи: „био сам у страху на водама, у страху од хајдука, у страху од робине, у страху од незнабожаца, у страху у градовима, у страху у пустињи, у страху на мору, у страху међу лажном браћом, у гладовању, у жеђи, у зими и голотињи, осим што су споља на мене наваљивали људи сваки дан“ (II. Кор. XI. 26—28.). — Па ипак не клонуше духом, нада на бољу будућност није се код њих изгубила, вера у Бога није никада малаксала, а љубав према роду човечијем није никада охладнела, па с тога и могаше на крају свога живота са мирном душом рећи оне речи, које је ап. Павле у једној посланици и рекао Тимотеју: „добар рат ратовах, трку сврших, а веру одржах“ (II. Тим. IV. 7.). Они су јачали у Господу и са готовошћу су ширили благу вест о миру. Као што је Исус Христос постојано вршио дело Оца свога небесног, као што је Он био јуначан и неустрашив у тешкој борби,

коју је издржати морао, тако су се показали и Апостоли Његови. С тога угледајмо се на Исуса Христа, началника и совершитеља наше вере и на Апостоле Његове, кад се појави у нама борба међу духом и чувственошћу. Њихов пример нека нам даде непоколебиму одважност, кад се узморомо борити са сиротињом и другим невољама, које нас у животу стизале буду. У таквим приликама свагда треба да помислимо: кад Бог није оставио те благочастиве мученике, ни нас неће оставити. Њихов пример нека улије у срца наша непоколебиму неустрашимост и трпељивост, кад нас буде стизала пакост и злоба света овога. На њих треба да се угледамо, па да као они поред свих невоља с пуном усрдношћу и ревносту испуњавамо своје дужности и Бог ће нас заиста укрепити и даће нам победу над сваким искушењем к' злу, над сваком злобом и непријатељством људи, над свима нападајима судбе.

Да би могли следовати примеру Исуса Христа и св. Апостола, треба да гајимо у души нашој веру и љубав према Исусу Христу. Породи ли се непријатељство тела против духа, наклоности и жеља против разума и свести, вера нас наоружава истинној и враној правди; учи нас и храбри, да чинимо оно, што је сагласно са законом Божијим.

Ступамо ли у борбу са неверјем и сујеверјем, са злобом, зависти, жестокосердијем и непријатељством људи, вера нас покрива и заштићава штитом својим; даје нам стрпења, чува нас

од самопонижења, угађања људима и страху пред њима. Ап. Павле видећи, како се мало стадо Христово, — поред свог настојања од стране власти да се уништи — ипак шири, приписује ово Исусу Христу, који их због вере и њихове чува и даје израза овог свог признања у речима: „за тебе нас убијају вас дан, држе нас као овце, које су за клање, али у свему побеђујемо онога ради, који нас је љубио“ (Римљ. VIII. 36-37.). Постигне ли нас зао удес, страдања и беде, са којима се морамо борити, вера нас учи, да је садашњи живот време искушења и припреме, да се наша врлина укрепи, чисти и усавршава у борби. Она нас храбри на надање у Бога и на молитву, која уздиже и крепи дух страдалника. Она нам кличе: „веран је Бог неће нам дати више искушења него што су нам наше силе јаке, јер Бог не оставља праведника нити одвраћа очију својих од њих, него их с царевима на престо посађује на вијек, те се узвишују“. (Јов. XXXVI. 7.). Она нам даје „шлем спасенија“, наду на бесмртност и будућу славу. А ко има наду, тај иде са радошћу у сусрет свакој судбини.

Кад се ми крпимо вером у борби са неверјем и грехом, бедама и страдањима и када до краја останемо несавладиви у тој борби, тада можемо заједно са Апостолом при крају живота рећи: „мени је приправљен венац правде, који ће ми дати Господ у дан онај, праведни судија; али не само мени, него и свима, који се радују Његову доласку“ (II. Тим. IV. 8.).
Амин.

Б. Д. капелан.

Крстоу кз єдинаго Бога.

(Наставак).

Па шта би са иначе живо и фантастично смишљеним боговима, кад ове овако просте приче и појмови о Богу дођоше у свет? На то нам лепо одговара Авг. Николас питањем: „шта би са „свемиром“ („das grosse All“) питагориним; са Зеновљевим: „Ешером“; Талесовом: „влажном праматеријом“; куд се дела Платонова: „блудећа (umhereschweifende) леиота“ Цицеронов: „ошкн разум“ или Омиров: „Јушшер“; а да и не спомињемо краља и владара над свима боговима, над којим је ипак „Судба“ (fatum) потпуно власт имала, који

је уз то разноврстним страстима подлегао, услед чега беше и прљав и у толикој мери слаб, да не беше у стању ни на небу одржати ред, а камо ли да влада по вољи над земљом и светом!?

Бог старог света нити је био Бог ни човек. Бог није могао бити, јер и по вери самих оних из чије је фантазије и поникао не беше ништа друго већ ограничена, скучена и доста прљави моћ: исто тако не беше ни човек, јер га боли човечански не потресаху, напуштајући судбину да ради с људима шта хоће. Он бијаше проста трупина

без руку и ногу, без главе и срца — као што згодно рече Варо (Varro). А Сенека у свом делу: „De providentia“ пише: „шта желиш да ти учиним?“ вели бежанство моралном човеку; не бејаш у стању да те избавим од зла, али сам ти снагу челичио у беди.“ — „Не бејаш у стању“! каква реч за једнога Бога!! Као што видимо, појам о Богу пао је у предхришћанско доба тако ниско да га је тадањи — посрнули човек надмашао и превазилазио. Па човек тада и није молио од Јупитра ништа друго, осим материјалних, чувствених блага; врлину и мудроћ тражио је сам у себи. Цицерон вели изрично (у делу свом: („De natura Deorum“)) „да од божанства могу измолити само оне користи и блага која материјалну страну човека усређавају, мудроћ пак и врлину мора човек сам у себи тражити и наћи“. А Хорације пева: „Поклони ми о боже, живот и благо, а душевни мир прибавићу себи сам“.

Све то даје ужасну карактеристику митолошким појмовима о Богу, показујући нам уједно грозне заблуде и поквареност у идејама и склоностима човечанства. Најпосле понизише небо далеко испод земље, створише од њега право врзино коло на коме се утркиваху сваковрсне страсти и срамоте људске; људи су далеко надмашали богове; земља је морала пред Олимпом црвенити.

И Хришћанство дође да у таком друштву успостави идеју о Богу! А да се то постигне не беше довољно само на дух човечији упливистати ограничивши се само на протесте теорије, већ су се и чула човечија морала задовољити, само Божанство морало се

човечанству предочити. А у каквом стању и каквом облику да буде то? У томе се показа премудроћ јединога Бога, коме ми у молитвама нашим припадамо. Кад је човек себи стварао Бога, имао је на уму своја чувствена уживања, па је удешавао и њега према истима, предавши му све одурности и слабости своје, а тиме му је уједно и пропаст определио. Но Бог, који је дошао да спасе човечанство постао је верна слика његове патње и његових болова ставивши се у највећем понижењу а са највећим пожртвовањем врлини у службу. Ставимо ли се дакле на ма које од ових становишта видећемо да је божанство употребљено човеку, шта више и испод човечанства је понижењено; али и ту постоји велика разлика: у јазичништву је понижењено моралним дегредовањем, а у хришћанству га видимо само по спољашњости понижењено. И у једном и у другом случају оштећено је Божанство гресима човечанства; но у јазичништву тога ради да их благослови и сам у њима удела узме, а у хришћанству напротив да их обустави и излечи. У првом случају је сукривац, а у другом жртва за грехове. Између Олимпа и Голготе разлика је иста као што је разлика између земље и неба. Предочење те разлике уздигло је човечанство и Богу га приближило. То је есенција догмата о искупљењу, о Христу распетоме. Кроз тај догмат опет познало је човечанство и други који с њим у најтешијој свези стоји а тај нам приказује јединство и светињу Божију. И дете види данас то на крсту, а и филозоф не налази на другом месту.

(Свршиће се).

ИЗ ЦРКВЕНОГ ПРАВИЛА И ЦРКВЕНЕ ХРОНОЛОГИЈЕ.

Расправља: Југ Станикић, парох.

(Наставак).

Како је г. Р. извео и извести могао из јединичне-множини; од само једне, 17. седмице Матејеве, направити четири, односно три седмице, — не знам, ван ако у грчком сказанију није на дотичном месту сказанија — множина, па се — можда, — и бројем наводе и поименице

спомињу седмице, које се изоставити имају. — Је ли тако у грч. сказанију, или није, — не знам; то једно знам, да се онакав закључак, до каквога је г. Р. дошао, из словенског, па ни из србуљског сказанија никад и никако извести не може. —

Још треба напоменути, да је правило, о читању Матејевих недељних јеванђеља, — у изнмином случају — теже сватити и разумети по нашем руско-слов. сказанију, у коме стоји: „**аце вѣдетъ внѣтръ пасхи**“ и „**аце внѣ пасха вѣдетъ**“. — Разлика је између нашег и ербуљског сказанија не мала, него голема, управо така и толика, да утиче на смисао целог правила. Јер са свим је други смисао правила кад се каже „**аце вѣдетъ внѣтръ пасха**“ и „**аце внѣ пасха вѣдетъ**“, а други је кад се каже „**аце вѣдетъ внѣтръ пасхи**“ и „**аце внѣ пасха вѣдетъ**“.

Приведено правило каже, да се 17. седмица, односно јеванђеље 17. недеље Матејеве на своме месту, — у 17. недељу по Духовима — чита само онда, кад „**вѣдетъ внѣтръ пасхи**“ и питамо ли: ко, односно шта има бити „**внѣтръ пасхи**“ одговорити морамо: 17. седмица Матејева. А 17. седмица, односно јеванђеље 17. недеље Матејеве не чита се на своме месту онда, када „**внѣ пасха вѣдетъ**“. Запитамо ли „**внѣ**“ кога, односно чега има бити „пасха“; то како је реч о 17. седмици Матејевој, одговорити морамо: „**внѣ**“ 17. седмице Матејеве има бити „пасха“. — Према томе — по руско-слов. сказанију — „пасха“ би имала бити таково нешто, што би се са 17. седмицом Матејевом могло поклапати, или бар једно у друго упадати; јер час 17. седмица Матејева може бити „**внѣтръ пасхи**“, час опет „пасха“ може бити „**внѣ**“ 17. седмице Матејеве. —

По ербуљ. сказанију пак, у ком стоји: „**аце вѣдетъ внѣтръ пасха**“ и „**аце внѣ пасха вѣдетъ**“ под „пасхом“ мора, или бар може се разумети обична „пасха“, која може бити некад „**внѣтръ**“ а некад опет „**внѣ**“ нечега; а шта је то, видићемо ниже. —

Како у еписма г. Р-ца нисам нашао никаква тумачења наведених израза; а имајући пред собом руско-слов. сказаније, у коме стоји: „**внѣтръ пасхи**“ и „**внѣ пасха**“ — дуго сам се мучио и довијао, како да се то место сказанија, односно, како да се ти изрази схвате и разуму, и — на послетку дођох до тумачења. Да се уверим, је ли то тумачење добро, примењивах га на разне случајеве, ређах према том тумачењу недељна јеванђеља Матејева и Лукина; и до некле ишло је лепо, — док једанпут не зане: труд ми беше узалуд, тумачење *није* добро.

У то добих преписе сказанија из ербуљских јеванђеља, у којима стоји „**аце вѣдетъ внѣтръ**

тръ пасха“ и „**аце внѣ пасха вѣдетъ**“; видех, да се место то, изрази ти са свим другаче разумети морају, него што сам их ја схватио и разумео. — Уз то загледах у „*Велики Типик*“ г. В. И-џа, у коме нађох од мога тумачења по све другаче тумачење. Примењивах и то тумачење на разне случајеве, ређах по њему недељна јеванђеља Матејева и Лукина, и — иде: *тумачење је добро*. — Је ли то тумачење, г. Н. где-год нашао, и где га је нашао, — не знам; то знам, да ређање недељних јеванђеља Матејевих и Лукиних — по том тумачењу — иде без сваког зашњања. —

А сад сво тога тумачења:

Да би се боље сватити и разумети могле оне у сказанију наведене речи: „**внѣтръ пасхи** и **внѣ пасхи**“ (свакако: две, неисправљене, штампарске погрешке) нужно је да знамо црквену годину односно читања Еванђелија“.

„Црквена година, односно распореда редовних читања св. Еванђелија, почиње од Ускреса и траје до другог ускреса, а како у разне године пада Ускрес у разне датуме (од 22. марта до 25. априла) то и црквена година ова нема увек један те исти број недеља и седмица, јер од једног Ускреса до другог може више или мање недеља и седмица да прођу. Некад има мање од 365 дана (52. Недеље)... а некад прође од једног Ускреса до другог Ускреса више од 365 дана... У првом случају, кад од Ускреса до Ускреса прође мање од 365 дана, онда у току грађанске године, или боље рећи *у току од 365 дана (52 недеље)*, које у осталом снадају по броју у две године, *падају две пасхе*; то означава споменути израз у сказанију са „**внѣтръ пасха**“... У 2. случају, кад од Ускреса до Ускреса прође више од 365 дана у току грађанске године (52 недеље) бива само једна пасха, а то се означава са споменути изразом „**внѣ пасха**“ (стр. 374—374.)

Не знам, за што је у ово тумачење — без нужде — увучена „грађанска година“, кад црква и књиге црквене и не знају за ту годину? Или је зар г. Н. хтео њоме да означи време од 52 недеље, односно од 365 дана? А зар се то ипак није могло означити и називом „црквена година“? Или зар у „цркв. години“ (од септембра до септембра) има више или мање недеља, односно дана, него у „грађ. години“ (од јануара до јануара)? — По г. Н. „црквеном годином“ означава време од једног Ускреса до другог, а то је време — да како — дуже или краће од 52 не-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

деље 365 дана; па да би означио време од 365 дана принуђен је био употребити и у тумачење увући и „грађанску годину“. По није ли боље, згодније, па и правилније време од једног Ускреса до другог, од једне пасхе до друге, означити и назвати „пасхалном годином“, а називу „црквена година“ оставити онај смисао, који смисао тај назив већ има? — Називима: „пасхална година“ и „црквена година“ избегао би се и обишао цркви непознати назив „грађанска година“. У осталом назив „грађанска година“ и онако није много вредно у горњем тумачењу, те је слободно изоставити могао; та сто г. Н. вели: . . . онда у току грађанске године, или боље речи, у току од 365 дана (52 недеље) . . .“ па да је казао само онако, како је „боље рећи.“

Шта, накле, значе изрази: „внѣтрѣ“ и „внѣ пасха“?

„Пасха“ значи обична пасха, Ускрс. То „внѣтрѣ“ и „внѣ“ чега пасха може бити, јесте време од 365 дана или 52 недеље: то се време започиње рачунати од Ускреса, од пасхе, и то — наравно — прошле. Под пасхом у горњим изразима разуме се идућа пасха. Ако идућа, догодишња пасха пада у времену од 365 дана, онда се то означаје са изразом „внѣтрѣ пасха“; ако идућа пасха пада изван времена од 365 дана, то се онда означаје изразом „внѣ пасха“.

Хоћемо ли да време од 365 дана означимо годином, да како црквеном; а време од једне пасхе до друге „пасхалном годином“; онда горње изразе можемо протумачити и овако: израз „внѣтрѣ пасха“ значи и каже, да је „пасхална година“ краћа од „црквене године“ тако, да у години дана падају две пасхе а израз „внѣ пасха“ значи и каже, да је „пасхална година“ дужа од „цркв. године“ тако, да у години дана пада само једна пасха. —

После овога тумачења знати можемо за што је год. 1887. језанђеље 17. недеље Матејеве „у своје време — 20. септембра — непрочитано остало“. — И ако је те године пасха па по томе и недесетница доста рано пала (5 априла

и 24. маја); и ако је „прва недеља по недељи поздвиженију честнаго крста“ (27 септембра) пала у 18. недељу по Духовима, те се до те недеље свих 17. недељних јеванђеља Матејевих прочитати могла: ипак се јеванђеље 17. недеље Матејеве на своме месту, у 17. недељу по Духовима, односно у недељу по Крстову-дну (20. септ.) прочитати није могло ни смело, поред свега тога што тшник допушта, управо налаже, да се у недељу по Крстову-дну осим месечно-недељног увек још и редовно-недељно јеванђеље прочита има. Није се пак то јеванђеље у недељу по Крстову-дну (20 септ.) прочитати могло ни смело из узрока, што је 1887/8. „пасха внѣ“ била т. ј. пасха 1888. пала је изван времена од 365 дана (52 недеље) иза пасхе у 1887. години, другим речма, што је пасхална година 1887/8. била дужа од црквене године, од 365 дана, тако да је у години дана била само једна пасха; а када је „внѣ пасха“ тада „никакоже хоцѣтѣ читатисѣ“ на своме месту, у 17. недељу по Духовима „сѣд седмаа надесѣтъ седмица“

*

Свих 17. недељних јеванђеља Матејевих имају се прочитати у првих 17. недеља по Духовима онда, када је „пасха внѣтрѣ“ када идућа пасха падне у времену од 365 дана иза прошле пасхе, или када је „пасхална година“ краћа од обичне црквене године дана, тако да у години дана падају две пасхе. А кад је „пасха внѣ“, када је идућа пасха изван времена од 365 дана иза прошле пасхе, или када је „пасхална година“ дужа од обичне црквене године, од 365 дана, тако, да у години дана пада само једна пасха: тада се не читају сва недељна јеванђеља Матејева, а по имену изоставља се и на своме месту, у 17. недељу по Духовима, не чита се само једно, и то 17. недељно јеванђеље Матејево, о Ханинејци, које се у том случају, и то „ашѣ не достанѣтѣ и в' лѣцѣ сѣвѣѣтѣ и нѣѣ“ чита у једну од оних недеља, које падају између недеље „по просѣѣшеніи“ и прве триодске недеље, недеље о Мигару и Фарисеју. —

ЛИСТАК.

(Његова Светост, преузв. г. патријарх Георгије) вратио се у среду у вече, брзим возом из Будимпеште, у своју резиденцију.

(Високопреосвећена господа епископи) који су сви, осим болесног темнишварског, били у седницама горње куће и гласали против законске основе о

слободи вере, отпутовали су одмах после гласања из Будимпеште. Високопреосвећена г.г. Нектарије и Герман, по закључку св. архијерејскога синода, отпутовали су у Темишвар болесноме епископу тамошњем, високопреосв. г. Никанору, ради потребних извиђења.

(Почасни грађани Загреба). Представништво главног града Загреба изабрало је преузвишену гошоду: кр. угарског министра председника *барона Дезидерија Банфија* и бана *грофа Куен-Хердсваррија*, за почасне грађане главног града Троједнице.

(Саборски одбор) држао је у суботу 7. (19.) октобра своју *ванредну* седницу у ствари издања епископске резиденције у Будиму. Одобрена је одржана дана 4. (16.) октобра минуено лиценцијација, на коју су били изаслани као повереници: Јустин *Кошовић* члан одбора и Јеремија *Мађаровић* протопресвитер будимски. Била су три лиценцијанта, архитекти: Владимир *Николић*, Фрањо *Заборецки* и Лудвиг *Цако*. Од прорачуна за градњу са 135.884 фор. 21 н. прва два архитекта нису хтели више попустити до 5%, дочим је Лудвиг *Цако* попустио 14³/₁₀% тако, да би градња будимске резиденције са тим попустом износила само 116.462 фор. 80 н. Саборски одбор примио је ову последњу понуду, те ће се са истим градитељем Лудвигом *Цако*-ом учинити грађевински уговор, што ће фискал срп. нар. фондова имати да изврши. Архитекту Владимиру *Николићу*, који је планове и прорачуне за градњу исте резиденције сачинио — поверен је уз пашалну награду надзор над изведењем градње, примљене по архитекту Лудвигу *Цако*-у.

(Архијидијезална Конзисторија) држала је 26. септембра (8. октобра) о. г. своју редовну седницу, под председништвом високопреч. г. архимандрита Илариона Руварца. Решени су ови предмети: Узет је на знање извештај Његовог Високопреосвећенства г. Германа Опачића, епископа бачког, да је свршеног богослова Богдана Дејановића дана 15/27 авг. о. г. за ђакона и следећег дана за презвитера рукоположио; те је упућен админист. протопрезвитерата карловачког В. К., да јереја Богдана Дејановића за личног помоћника Стевану Моловићу, пароху пришком представи и о томе у своје време извештај свој овамо поднесе. — На упражњено, смрћу протојереја Лазара Поповића, место заступника у жуанијском школ. одбору у Осеку, именован је парох осечки Јован Јанковић. — Поводом извештаја окружних протопрезвитера о обављеној овогодишњој визијацији, те пријаве истих против неких свештеника да не свршују посеведневно јутрење са школском младежи и да не врше катихетске дужности, поде-

љен је истим свештеницима укор, као немарнима с напоменом, да ће се у будуће против њих дисциплинарно строжије поступати. — Окр. протопрезвитеру земунском подељен ја осмодневни допуст. — Одговор јереја Г. М. предан је конзисторијалном фишкалу на реплику. — Узет је на знање извештај карловачког протопрезвитератског звања, да је јереј Јован Протић пристављен за администратора парохије Крушедолске, а братство Ман. Крушедола од исте дужности разрешено. — На основу изјашњења јереја Ј. Јанковића у О. на тужбу Ст. и Ј. Г. С. из О. ова тужба је као неоснована одбијена. — Упућена је цркв. општина у Вр. да или нов парохијски стан сагради, који би одговарао прописима најв. решкрипта или да откаже тамошњој политичкој општини стан, у коме је смештена сада комунална школа а који је својина цркв. општине, те да га своме свештенику уступи на уживање тим пре, што ће се у противном случају парохија тамошња у оскудици парохијскога дома поново поверити у администрацију братству манастира Врдинка. — Пошто се из поднесеног извештаја црквене општине у Б. види, да је спорни стол свагда припадао супрузи свагдањег местнога пароха, то донесени закључак црквене скупштине да се исти стол прода, укинути, те упути тамошњу општину, да упути стол супрузи садањег пароха Св. Д. уступи, која ће при уведењу у исти у име поклопа за св. цркву 10 ф. положити — Тужба против јер. М. Р. у Д. стављена је међу списе из разлога, што на истој није нико потписан, не о су потписи приложени на засебној табаку, те се оправдано узимају као за другу цел скупљени. — Подигнута је фишкална тужба против јер. Ђ. И. у М. и ова истоме дата на одговор, а до решења парнице, суспендован је исти јереј од парохијског звања и постављен за администратора тамошње парохије јером. К. Будић. — Реплика конзисторијалног фишкала у фишкалној акцији против јер. А. Н. издата је овоме на дуплику. — Учињен је предлог за поделење припомоћи из земаљског приноса.

II. Епарх. административни одбор бачки имао је истога дана по подне своју седницу, у којој су решени ови предмети: Узет је на знање описе вис. министарства просвете, којим је саопштено овој епарх. власти, да је цркв. општини у Јегри и последњи део подарене јој припомоћи од 2300 фор на исплату упућен. — Објавиће се управама подручних манастира, да ће по дозволи висл. Саб. Одбора Сава Влаховић Јеромонах М. Крушедола као помоћник у привр. својству надзорника нар. цркв. добара обављати све агенде надзорничке, на које га

исти надзорник овластито буде. — Објавиће се istim управама наредба виск. Саб. Одбора, да имају у место досадашњих рачунских извештаја крајем сваке четврти годишње — у будуће крајем сваке седмице такове извештаје непосредно надзорништву нар цркв. добара подносити. — Упућена је цркв. општина у Н. да на једног тамошњег Јеврејина прирезани парохијал као неуместан отишше. — Дозвољен је Ман. Ковиљу зајам од 10 000 фор. ради конверзије неких дугова манастирских, којих отплата не три одлагања, и ради покрића најнужнијих текућих кућевних потреба — Дозвољено је цркв. општини у К. С. И. куп једног ланца земље по цену од 240 фор. — Упућене су некоје цркв. општине, чији пароси дугују на своју парох. сесију држ. пореза и еквивалента, да исте дуговине из своје благајне исплате, имајући по том односе своте од плате им одбити. — Узет је на знање извештај окр. проте ст. бечејског у предмету уплате верозак. приноса и старих сабр. трошкова. — Разрешена је због неуредности данашња цркв. општинска управа у Б. и наређен избор нове цркв. скупштине — Исто је тако због упорности разрешена цркв. скупштина у В. и наређен избор нове цркв. скупштине — Узет је на знање извештај окр. проте сомборског у предмету изравнања изм. њу цркв. општине у Б. и тамошњег пароха у погледу плате у готовом новцу; напротив пошто се у погледу стана цркв. општине и парох. нису споразумели, упућена је пета општина, да пароху своје, пошто парох дома нема, изнајми пристојан стан. — Узет је на знање извештај окр. проте новосадског о прегледу рачуна епарх. фонда бачког за 1894 год. и рачуновођи издата еспросница. — Потврђена је реорганизација цркв. општине у ДСивану, као и конститусање новонабране цркв. скупштине. — Одобрена су основна писма закладе Ђене и Иде Брановачки којом рукује цркв. општина у Сенти и заклада Јована Русића Американца, којом рукује цркв. општина у Баји, ако се претходно учине у њима неке измене и доцне. — Уништен је избор цркв. председника у Ст. В. и наређен нов. Спровешће се виск. Саб. Одбору призив цркв. општине ст. бечејске против решења овог одбора у питању: ко је у праву (цркв. скупштина или цркв. одбор) да бира виралног заступника у политичкој општини за закладу бар. Е. Јовићке? — Поништен је закључак цркв. скупштине у Т. да једином свом дужнику опрости један део дуга му цркв. благајни. — Упућена је цркв. општина у Ст. Керу да без одлагања изврши онострано надог под бр. А. О. 1155/318 ex 1895. — Закључак цркв. скупштине

у П. да парохијал за ову годину из цркв. новце подмири поништен је већ и због тога, што тамошња цркв. скупштина није комплетна, те није у стању никакав правоваљан закључак донети. — Снабдевене су клаузулом одобрења неколике брисовне дозволе, које је цркв. општина у К. од себе неколиким бившим дужницима својим издала. — Упућена је цркв. општина у О., да још у току ове године нов и правичнији кључ за разрез парохијала изнађе и овамо ради одобрења поднесе. — Дозвољено је цркв. општини у Б. да од заклада, којима рукује, по 1% у корист своје благајне задржава — Није дозвољено истој општини да подигне извесни зајам из закладе Јована Русића, којом ова рукује. — Одобрен је закључак цркв. одбора исте општине, по којем је из закладе Ј. Русића вотирана приномоћ од 50 ф. приправници Ш. разр. Ј. В. — Поднешени извештај цркв. општине у Ш. у погледу капеле на тамошњем гробљу спровешће се са осталим списима високосл. Сабор. Одбору — Узета је с одобрењем на знање одржана у Турији 24. јуна о. г. јавна дражба за подизање црквене оградe, а уложен призив против исте дражбе као неоснован одбијен. — Потврђен је дана 12. дец. 1894. обављени избор седморице скупштинара у С., по уједно истој општини најоштрије замерено, што је покушала овом приликом обманути овај одбор и задобити потврду избора једне особе, чији је избор на односи оправдани призив већ пре уништен био. — Потврђен је обављени 17. (29.) сент. о. г. избор тројице скупштинара у истој општини. — Спровешће се виск. Саборском Одбору уложени призив против потврде овог одбора данашње црквене скупштине у Ст. Ст. — Упућена је цркв. општина у Ст. П. да из своје благајне подмири парничке трошкове око комасације парох. сесије и учитељских земаља. — Опоменуће се „Мађарско и Угарско Француско осигуравајуће друштво“ на коректније поступање према појединим цркв. општинама. — Упућена је цркв. општина у П. да без одлагања накнади путни трошак члану одбора овог Ј. Л. К., који је тамо зимус спровео реорганизацију цркв. општине. — Затражиће се полит. ексекүција против нехатних парохијана у Ст. Ст. — Осим тога решена су још два-три предмета мање важности. —

Услед реферисања епарх. ревизора решени су следећи предмети: Одобрени су следећи рачуни и то: срп. прав. цркв. општине у Ади од године 1881. до 1886., срп. прав. цркв. општине у Ст. Врбасу од године 1894-те, срп. прав. цркв. општине у Ђурђеву од године 1883 до 1888., срп. прав. цркв. општине у Жабљу од године 1891 до 1893., срп.

прав. цркв. општине у Кулину од године 1894-те, срп. прав. цркв. општине у Дољњем Ковиљу од године 1888 до 1893-ће, срп. прав. цркв. општине у Петровом Селу од године 1886 и 1887., срп. прав. цркв. општине у Сентомашу од године 1894-те, срп. прав. црквене општине у Чуругу од године 1894-те, срп. прав. цркв. општине у Ст. Кањизи од године 1893 и 1894., срп. прав. цркв. општине у Ст. Паланци од године 1894., срп. прав. цркв. општине у Гардиновици од године 1894-те, срп. прав. цркв. општине у Турји од године 1893 и 1894., срп. прав. цркв. општине у Ст. Бечеју од године 1894-те, срп. прав. цркв. општине у Јегри од године 1893 и 1894. — Одобрени су новосадски црквени и закладни рачуни од године 1892, 1893 и 1894-те. — Дољно-ковиљској срп. прав. цркв. општини је дозвољено, да може неутерими мањак од 153 ф 99 н. из рачуна коначно брисати; — а забрањено јој, да у будуће цркв. председнику какву годишњу награду исплаћује. — Одобрени су закладни рачуни срп. прав. црквене општине у Мартоношу од године 1894-те. — Одобрени су и рачуни Светосавског фонда у Ст. Паланци од 1889 до 1894. — Дозвољено је срп. прав. цркв. општини у Ади, да своја дубиозна потраживања у износу од 1533 ф. 88 н. из рачуна коначно брише. — Одобрени су финалирани рачуни фонда за спомен мртвих у Петровом Селу од године 1877 - 1892. — с тим упутством, да се фондови капитал у износу од 1860 форинти црквеном иметку има придружити; уједно је рачунополагач Панта Поповић парох на накнаду неупутно потрошених 200 фор. осуђен. — Наређено је, да се допуњени рачуни Манастира Бођана од године 1892. и Манастира Ковиља од године 1889 до 1892 г. високосл. Саборском Одбору на даље надлежно развићење подастрју. — Наређено је, да се од овог Одбора одобрени рачуни Манастира Бођана од године 1893. на вишу ревизију високосл. Саборском Одбору поднесу. — Оспорени рачуни срп. прав. цркв. општине у Вилову од године 1884-те враћен натраг ради допуне. — Одобрени су рачуни срп. прав. црквене општине у Тигеду од године 1878., 1879., 1881., 1882., 1883., 1884., и 1895-те. — Изаслани су у Госпођинице Милош Папић окруж. прота жабаљски и епарх. ревизор, да на лицу места замршене рачуне од године 1893 и 1894-те ликвидују и право стање констатују. — Изаслан је епарх. ревизор у Пивнице, да на лицу места рачуне из прошлих година ликвидује. — Наређено је, да се порезани а још неуплаћени приноси за епарх. фонд путем политичке власти никасују.

(Прелаз у православље). Из Мола нам јављају, да су тамо 17. септембра о. г. прешле у православље две сестре Буњевке, римокатоликиње. Обред при том свршио је парох Душан Јосимовић у присуству лепог броја тамошњих Срба. После обављеног св. миропомазања изговорио је г. Јосимовић новим члановима православне цркве врло лепу поуку, у којој им је разјаснио истине и светост православне вере и поучио их како треба у духу тих истина и науке православља да живе.

(† Софија Јорговићка) рођ. Рајковић, учитељица више девојачке и учитељичке школе, преминула је у Будимешти 3. (15.) октобра о. г. после тешког боловања у 57 години свога живота. Лака јој црна земља!

(Српско народно позориште) новосадеко, завршило је своје представе. Осеку у прошлу недељу, те отишло у Митровицу, где ће се бавити месец дана, а 1. новембра доћи ће у Нови Сад.

(Главна скупштина „Матице Српске“ сазвана је ове године за 30. октобра (11. новембра) у 9. сахата пре подне у дворани матичиној. Главни предмети за расправљање на скупштини: Конституисање скупштине. — Извештај о годишњем раду управног одбора. — Годишњи извештај о књижевном раду. — Извештај главног фискала о правном послувању. — Избор председника, потпредседни и управног одбора. — Избор главног секретара друштвеног. — Примање нових чланова. — Извештај о прегледаним рачунима за годину 1894. — Наредбе министарске о одобреном прорачуну за годину 1895. и о прегледаним и у реду нађеним рачунима из више година. — Прорачун о свима фондовима за годину 1896. — Предлози о распису књижевних награда из фондова Јована Нике Вел. Сент-Миклушког и Јована и Терезије Остојића. — Избор питаца из стипендијских заклада Петра Костића, Павла Јовановића, Христефора Шифмана и Васе Јагазовића.

(Беседа с игранком) приређује се у Карловцима, у гимназијској дворани, уз суделовање гимназијских ученика и слушалаца богословије на Митровдан о. г. у корист сиоменика митрополита Стратимировића, Димитрија Анастасијевића Сабова и осталих добротвора гимназије карловачке. Улазна цена од особе 1 фор. од породице 2 фор. Добровољни прилози примају се са захвалом. Почетак у 7¹/₂ сахата у вече. Програм беседе је: Песалам П. од Л. Д. Малашкина, пева мешовити збор певача богословије и гимназије. — 2. Мати од Љ. П. Невадовића, декламује Милivoје Рајић, слуша

богословије. — 3. Violin Concert E-moll од Менделсона свирају на гласовиру гимназијете VII. разреда Младен Јовановић и Славко Топонарски. — 4. Где ј' мили дом? од Ј. Це-а. пева мушки збор слушалаца богословије. — 5. Мач и перо од Змаја Јов. Јовановић, декламује гимназ. VIII. разр. Бранко Михајловић. — 6. Потпури из опере „Prophète“ од Мајербера, свира на вијолини гимназије IV. разр. Божидар Јеремић, а прати га на гласовиру гимназ. VII. разр. Славко Топонарски. — 7. Шевичина песма од Менделсона, пева мешовити збор гимназијски. — 8. Хајдук Вељко од Ст. Мокрањца, соло пева Д. Милошевић слушалац богословије уз мешовити збор певача богословије и гимназије — Певачким зборовима управља богослов г. Вл. Боберић, учитељ певања у гимназији.

(Рецепција Јевреја). Законски чланак XLII. од 1895. о рецепцији Јевреја примио је своју највишу потврду 4. (16.) окт. о. г. у Загребу баш у онај дан, кад је Његово Величанство походило синагогу у Загребу.

И ако је из тога законског чланка бризан § 0 прелазу из Хришћанства у јеврејство, ипак је тај прелаз омогућен законском основом о слободи вероисповедања, која је у прошли понедељак примљена већином од 7 гласова и са § безверја, у уг. горњој кући. Либерализам сигурно умује: кад дозвољавамо безверје, како не би дозволили јеврејство. Талмуд је ипак ближи него атеизам. Сасвим логично, ал' и жалосно кад се и до такве логике мора долазити. Логико, чему све у служби не ћеш бити!

ЧИТУЉА.

† *Протојереј Никола Љуботина парох у Шкарама.*

Врли покојник био је члан епархијске конвизијете и поседник Франц-Јосифовог ордена. Био је питомац блаженопочившег митрополита Стевана Станковића, друг у школи блаженопоч. епископа Никанора Грујића, а ученик блаженопоч. патријарха Прокопија Ивачковића и епископа Арсенија Стојковића.

Био је узоран свештеник и добар пастир стаду своје за пуне 54 године. За време глади, која је притискивала његов крај и народ, раздавао је оване бесплатно зарану, и ради тога великодушног дела поделило му је Његово Величанство златни крст са круном.

Бископпреосвећени г. епископ дијецезан *Михаило Грујић* произвео је покојника ове године за протојереја пред лицем целе му пастве у парохијској цркви св. Николаја у Шкарама.

Цео свој покретни и непокретни иметак, у вредности од 10.000 фор. оставио је врли покојник у просветне сврхе, на стипендије Србима ђацима, а

за извршиоца своје последње воље умолно је административни одбор горњо-карловачке дијецезе са високосвештеним г. епископом дијецезаном *Михаилом*.

Кад је врли покојник спазио, да му се крај земни приближује, брзојавно је замолио од свога љубљеног епископа дијецезана Михаила последњи архијерејски благослов, те добив га у наручју своје жене Милосаве испустио је племениту душу.

Протојереја Љуботину испратиле су вечне куће девет околних свештеника У цркви се с њиме опростио протојереј *Милош Лалић* из Госпића, *нећак покојников*; а на гробу правник пентански Душан *Машић*

Нећак покојников протојереј г. Милош Лалић купи исприне податке о животу и раду покојниковом и обелоданиће их у своје време.

Племенитом и врлом протојереју *Нилоли Љуботини* нека је слава и већан спомен, и рајско насеље!

— к.

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

Бр. 30. Скупљено у Ман. Беочину*) и забележено у „књизи прилога на фонд св. Саве“ 103 ф. — и. Приложише по 10. фор. Владимир Николић архитект из Карловаца; по 5. фор. Авакум Стајић прота из Митровице, Никодим Лемајић протоспишел из ман. Фенека, Ђока Стефановић, судија из Бошњака, Теофан Косовац, игуман привиноглавски, Паја Панић, трг. агент из Карловаца, Др. Љуб. Гаћански с њерком из Панчева, Љуба Стефановић из Н. Сада, Гаврил Бољарић прота из Мохача; по 3 фор. Ј. Симеоновић-Чокић, благајник срп. нар. цркв. фондова у Карловци, Спиридон Илић игуман раковачки, Митрофан Павловић игуман бешеновачки, Јован Мирковић кот. предстојник у Илоку, Арса Пајевић књижевник у Н. Саду; по 2 фор. Марко Шаула парох у Руми, Игњат Михајловић, бележник у Сусеку, Др. Сава Крстић из Перлеза, Анка уд. Чалошевић и Марија Берковић из Мохача, Јован Јеремић прота из Карловаца; по 1. фор. Др. Милош Николајевић кот. пристав Карловци, Ђорђе Максимовић парох у Черевцу, Гедон Томашевић, јероманах хоповски, Герасим Чобановић јером. бешеновачки, Марија Бугарски, Јелка Мирковић, Борислава Костић из Илока, Лука К. Алексејевић из Нов. Сада, Јосиф Гаргер, Адам Крингл, Леополд Шгромер, Алферд Крон, и Лауш Фаркаш из Н. Сада, Просниц Лео из Будимпеште, Јаков Рап, Стеван Херцог, Полисак Јожеф и Сигмунд Карољ из Н. Сада, Милош Летић из Карловаца, Софија М. Бранковић из Београда; по 1. ф. 50 н. Ђ. Јовановић и сестре из Панчева; по 50. н. Милан Андић из Руме, Георгије Бугарски, јером. раковачки, Гаврил Ковачевић ђакон хоповски, Елза Михајловић из Сусека, Сергије Попић јером из Карловаца, Милош Бандић учитељ из В. Кикин

*) Дозвољено, да је и управа манастира Привине Главе до сад послала тако скупљених прилога у своти од 38 фор.

де, В. Поповић учитељ из Томашеваца, Михаило Косић учит. из В. Кикинде, Данило Крон из Сек. сарда.

Из бр. 38 — — — — — 472 ф. 16 н.

Свега 575 ф. 16 н.

Новци су предани управи срп. нар. цркв. фондова.

XXXI. XXXII. и XXXIII. ЗАКОНСКИ ЧЛАНЦИ ОД ГОДИНЕ 1894.

О БРАЧНОМ ПРАВУ
О ВЕРОИСПОВЕСТИ ДЕЦЕ

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 189 3—3

Расписује се стечај на два стипендијска места из закладе народног добротвора *Стевана Николића* и сестре му *Василије*.

Свака ова стипендија износи годишње 126 форината, а могу их добити ученици средњих школа. Првенство имају рођаци покојног добротвора и сестре му.

Молиоци треба да поднесу: крштено писмо; сведоцбу од последње школске године; личничку сведоцбу о здрављу и накаламљеним богињама, а сродници имају још да докажу своје сродство.

Рок стечају је 20 Митрова-дне о. г.

Из редовне седнице црквеног одбора српске православне црквене општине у Новом Саду 27. септембра (9. октобра) 1895

Ђ. Милић
привр. перовођа.

П. Поподић
председник.

К 875/795 ex 1895.

СТЕЧАЈ. 185 3—3

Расписује се поново стечај на парохијско место у *Новом Св. Ивану*. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано инструиране молбе до 17. (29) октобра 1895 потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије у Темишвару држане 19. септ. (1. окт. 1895.

Епарх. Конзисторија Темишварска.

Једина српска

☞ фабрика свештеничких шешира и ћелепуша. ☜

За гг. свештенике препоручујем врло финих и добрих шешира и ћелепуша, сопственог фабриката — са најсолиднијим ценама. Послуга брза и тачна. Поруке са стране такође обављам и шаљем са платом у наточ (Nachnahme) поред моје гаранције. При наруџбини довољно је назначити меру око главе. Молећи за многобројну посету, јесам

Са одличним поштовањем

ПЕТАР МАРКУШ, ШЕШИРЦИЈА
пређе А. Јекић и П. Маркуша

4—53 Нови Сад (главна пијаца).

И

О ДРЖАВНИМ МАТИЦАМА У ПРЕВОДУ СРПСКОМ

готови ће бити и разаслаће се ове недеље претплатницима. Цена је књизи 60 новч.

Молимо сваког, ко жели ту књигу набавити, да са претплатом пожури јер, према нашим приликама, нисмо ју у много примерака штампали.

За поштарину ваља послати 5 новч.

Српска манастирска штампарија.

СТЕЧАЈ. 192 1—1

Овим се расписује стечај ради попуњења учитељског места на српској комуналној школи у Хрњакову. Плата је у готовом новцу 400 ф. што их учитељ из општинске благајне месечно у напред прима: 6хвати дрва од којих се и школа грејати има.

Комитенти имају доказати, да су испит из мађарског језика положили.

Учитељу снада у дужност децу, на српском и романском језику поучавати; у цркви десну певницу држати. децу у појању на српском и романском језику поучавати. Рок стечају до 10. новембра п р. 1895

У Хрњакову 9/21. октобра 1895.

Председништво.

ОГЛАС. 187 3—3

Управа манастира Ораховице жели у најам на више година дати земљиште манастирско, где је у даљини од 1. км. и железничка станица, и то: У Читлуку оранице и ливаде 200 јутара, шуме за пашњак 140 јутара.

У Обрадовцима недалеко Читлука оранице и ливаде 100. јутара, шуме за пашњак преко 200 јутара

Ко би горе речено земљиште желио закупити, нека се изволи Управи овога манастира у Читлуку дне 17. новембра 1895. по повом календару пријавити, када ће се уједно и дражба обавити, те ће се најбољему нудиоцу изнајмити.

У Читлуку, дне 5. октобра 1895.

Управа манастира Ораховице.

ОГЛАС 191 2—3

ЊЕГОВУ ВЕЛИЧАНСТВУ АЛЕКСАНДРУ I.

ЌРАЉУ СРБИЈЕ

најпонижније посвећено

ПОЈАЊЕ НА СВЕТОЈ ЛИТУРЂИЈИ

придржавши изворне мелодије, за сопран, алт, тенор, бас компоновао Хајнрих Вајт, управитељ музичке школе у Вршцу. Opus 165. — Прештампавање ће се казнити по закону. — Цена 35 ф. а. вр.

Ад. Ебр. 491/к. 205 ex 1895.

С Т Е Ч А Ј. 183 3—3

Расписује се стечај на парохију IV класе у Срп. Ковини.

Валано инструмане молбенице имају се до 19. (31.) октобра 1895. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице енарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 24. августа (5. септембра 1895. Енарх. конзисторија будимска

Бр. 2. ex 1895./Школ. Одбора. 190 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На темељу одлуке сл. Е. Ш. О. Бачкога бр. 173. ex 1895. расписује се стечај, на упражњено овдашње учитељско место у смислу „Уредбе, за срп. нар. школе од 1872. год.“ §. 67. са роком од 6 недеља дана.

С овим учитељским местом скончана је годишња плата од 720 фор. т. ј. седам стотина два десет фор. а. вр. и то: из варошке благајнице, примаће годишње 420 фор а из црквено општинске пак 300 фор. сразмерно у месечним оброцима, а сем тога слободан стан и четири хвата механичких дрва, од чега ће се и школека дворана грејати.

Учитељ ће дужан бити: школеком уредбом од 1872. год. §§. има 18. и 79.-им, не мање и §§§. има 15. 17. и 18.-им Дисциплинарних правила од 1876. год. прописане дужности, уз горе наведену *учитељску плату, тачно и савесно обављати.*

Осим наведених дужности, учитељ ће обвезан бити *тачно и савесно вршити и дужности општинског перовође у свима органима црквено школске општине.*

Компетовати могу, сви они срп. нар. учитељи, који 58-им §-ом Школске уредбе од 1872. прописану квалификацију имају — и који — сем оспособљења из мађарског језика, потпуно, како усмено, тако и писмено, исти језик у власти имају.

Првенство имају, који сем свега овде жељеног имају пракеу од више година, и који су на потпунце извећбани обављати дужности општинскога перовође, који дакле, добро познају дух свију наших автономних законских уредаба и наредаба.

Добро инструмане молбенице ваља слати на потписани одбор.

Дано, из седнице срп. правосл. школског одбора, држане у Сегедину 25. септембра 1895.

У име Школског одбора:

Александар Мајски
привр. перовођа.Јосиф Агрима
председник.

С Т Е Ч А Ј. 184 3 3

По одобрењу енарх. школ. одбора будимског под бр. ЕШО. 492/60 ex 1895.

Овим се отвара стечај на упражњено *учитељско место* веронеповедне школе у *Липови* — барањске жупаније. Плата је учитељска годишње: у готовом 340 ф. ав. вр. 6 (шест) ланаца добре ораће земље, на коју сам учитељ порез плаћа. 4 хвата тврдих дрва за своју и школску потребу; стан састојећи се из: 2. патосане собе, 2. кујне, шнајза, подрума штале и уз стап врт од 1/2 ланца; затим за перовођество 12 фор. а од венчаница, укопа и парастоса по 20 новчића.

Учитељу у дужност снада, како по дневну, тако и повторну школу по наставној основи за веронеповедне школе од 25/IV. 1895. бр. III. С. 80/94. тачно вршити. у скупшт. и одборским седницама перо водити, у цркви појати; у појединим цркв. функцијама уз свештеника суделовати и децу у појању обучавати.

Који жели ово место получити, дужан је доказати са молбеничним прилозима: да је Србин правосл. вере, да је учитељску школу свршио, и да има оспособљење из мађарског језика.

Рок пријаве траје до 16. (28.) октобра т. г. молбенице имају се председништву шк. одбора доставити.

У *Липови*, (последња пошта Безедек.) 20. Августа 1895 Цркв. Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 193 1 3

Расписује се стечај за учитеља на четир-разредној мешовитој школи у „Ловри“ (Пенганска жупанија) Плата је за редовну школу 300 фор.; за недељну школу 40 фр., за перовођество 12 фр. 15 ланаца ораће земље (аренда 150—180 фор.), на коју учитељ порез плаћа; за огрев 500 снопова дрва (25 фор.); од споредних прихода 30 фор. и стан састојећи се из 3 собе, кухиње, коморе, штале и врта.

Изабрани учитељ дужан је све школеком уредбом прописане предмете у школи предавати, у цркви појати, децу у црквеном појању обучавати и у скупшт. седницама перо водити.

У обзир ће се узети само они компетенти, који су само сомборски приправници, а испит су из мађарског језика положила; првенство пак имаће, који се општински лично прикажу.

Рок стечаја и дан избора је 5/17. новембар о. г. Молбенице треба слати на председника цркв. општине.

У Ловри (Lòrè и. р. Baczkeve Pest m.) 8/20. октобра 1895.

Српска правосл. цркв. школ. општина.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.